

Evangelicals keren zich tot Katholieke "Spiritualiteit"

Bron: <http://wayoflife.org/fbns/manyevangelicals.htm>. Uitgebreide update 9-2-2010

Alle Schriftaanhalingen komen uit de Statenvertaling (1977 of [HSV](#))
Vertaling, voetnoten en links door M.V.

Labyrint-meditatie

Overall zien we evangelicals die zich richten tot rooms-katholieke stijlen van contemplatieve spiritualiteit (die in vele gevallen ontleend zijn aan heidense bronnen), zoals ritualistische, repetitieve gebeden, chanten, meditatie, gedachtenloos centerend gebed, het gebruik van [gebedskraalsnoeren](#) [zoals [rozenkrans](#), [levensparels](#)], de staties van het kruis, [lectio divina](#), [labyrinten](#), en de "[daily office](#)"¹.

De cover story van de februari 2008 uitgave van *Christianity Today* was "De Toekomst ligt in het Verleden", en beschrijft de "verloren geheimen van de oude kerk" die opnieuw ontdekt worden door evangelicals. Met de oude kerk in kwestie wordt de rooms-katholieke kerk bedoeld, te beginnen met de zogenaamde "kerkvaders" uit vroege eeuwen.

Het artikel merkt op dat veel jonge evangelicals een afkeer hebben van zowel het "traditionele Christendom" als de zoekervriendelijke kerken. Het traditioneel Christendom wordt

beschreven als te zeer gefocust op "being right", teveel bezig met "bijbelstudies" en "apologetische materialen". In plaats daarvan zijn jonge evangelicals op zoek naar "een vernieuwde ontmoeting met God" die verder gaat dan "leerstellige definities". Dit is natuurlijk een perfecte definitie van mysticisme. Het verwijst naar het ervaren van God buiten de perken van de Schrift.

Christianity Today beveelt aan dat evangelicals zouden "stoppen met debatteren" en gewoon het "Christendom belichamen". Voor dit doeleinde zouden zij moeten "symbolen en sacramenten omarmen" en dialogeren met "katholicisme en [oosterse] orthodoxie"; zij zouden moeten "kaarsen en wierook aansteken" en de "[lectio divina](#)" bidden, en de katholieke "ascetische disciplines" van "praktiserende monniken en nonnen" aanleren.

Christianity Today zegt dat deze "zoektocht naar historische wortels" zal leiden "tot een verdiepte oecumenische conversatie, en een erkenning door evangelicals dat de rooms-katholieken en oosters-orthodoxen medechristenen zijn die ons veel te leren hebben".

Dit is een onverbloemde invitatie voor het katholieke mysticisme, en dit zal niet naar het licht leiden maar naar dezelfde duisternis die Rome gekarakteriseerd heeft doorheen haar geschiedenis, en het zal verder dan Rome leiden, namelijk het paganisme vanwaar Rome oorspronkelijk haar "contemplatieve praktijken" ontleend heeft.

De januari-uitgave van *Christianity Today* bevatte een lange beschrijving, door Mennoniet-pastor Arthur Boers, van zijn bezoek aan vier oecumenisch religieuze gemeenschappen - [Taizé](#), Lindisfarne, Iona, en Northumbria - en ZIJN TOENEMENDE LIEFDE VOOR LITURGISCHE PRAKTIJKEN. Boers getuigt: "ongeveer twee decennia geleden, kocht ik in een opwelling een onafgewerkt boek van een beroemd katholiek priester. Als overtuigd evangelisch anabaptist stond ik daar sceptisch tegenover. Maar ik was ook nieuwsgierig. Het lezen van dit boek draaide uit op een startpunt in mijn ontdekking van een voller gebedsleven doorheen de "dagelijkse officie".

¹ NL: dagelijkse officie, Lat. *cursum diurnum*.

DE TAIZÉ BENADERING

De mystieke beweging is sterk beïnvloed door [Taizé](#) (uitgesproken: tèzee). Dit is een religieuze gemeenschap in zuidoost Frankrijk die gesticht werd tijdens WOII door Roger Schutz, een Zwitserse protestantse pastor die doorging onder de naam “broeder Roger” en die de gemeenschap leidde tot aan zijn dood in 2005. Het doel van Taizé is te werken aan wereldvrede en oecumenische eenheid.

De Taizé monastieke orde omvat zo’n 100 zogenaamde “celibataire broeders” uit verschillende landen en denominaties, zoals rooms-katholieken, lutheranen, anglicanen en gereformeerden.

Alhoewel de Taizé-gemeenschap erg klein is, heeft de Taizé-filosofie over de hele wereld kerkgemeenschappen beïnvloed. Tienduizenden congregaties in de VS en elders houden Taizé-gebedsdiensten en zingen Taizé-songs.

Taizé is een belangrijke kracht in het niet-leerstellige oecumenisme. Per week maken duizenden mensen pelgrimstochten naar Taizé. Hieronder zijn christenen, joden, boeddhisten en onafhankelijken. De rooms-katholieke connectie is erg sterk. Schutz participeerde in het Tweede Vaticaans Concilie, en paus Johannes Paulus II bezocht Taizé in oktober 1986. In 2006, op de begrafenis van Johannes Paulus II, werd Schutz de communie uitgereikt door de handen van Joseph Ratzinger die enkele dagen later paus Benedictus XVI werd. Sinds de dood van Schutz wordt Taizé geleid door een rooms-katholieke priester, genaamd Alois Loeser.

De Taizé-diensten zijn niet-dogmatisch en niet-gezaghebbend. Er is geen prediking. “Ze dicteert niet wat mensen moeten geloven. Er zijn geen geloofsbelijdenissen vereist. Er worden geen preken gegeven. Men moet daar geen emotionele, evangelische-stijl getuigenissen verwachten. Er is geen clerus nodig”. Schutz beschreef de filosofie van Taizé als: “Samen zoeken, geen geestelijke meesters willen worden die opdringen; God dringt nooit op. Wij willen liefhebben en luisteren, wij willen eenvoud” (“Taize”, *Religion and Ethics Newsweekly*, 20 sept. 2002).

Taizé’s niet-leerstellige oecumenische christendom wordt aangevuurd door mysticisme. Er wordt een [schaduwachtige middeleeuwse atmosfeer](#) gecreëerd door gebruik te maken van o.a. kaarsen, kruisen, iconen en wierook (*Vancouver Sun*, 14 april 2000). Het doel is de “aanbidder” in een meditatieve toestand te brengen “naar een plaats verder dan woorden, een plaats van enkel zijn”. Er zit veel repetitie in de “eenregelige Taizé-harmonieën die elk 15 keer herhaald worden”.

Schutz leerde dat waarheid gevonden wordt door mysticisme. In 1995 vertelde hij een groep van 100.000 jonge mensen in Parijs:

“We have come here to search, or to go on searching through silence and prayer, to get in touch with our inner life” (Brother Roger, 90, Dies,” *New York Times*, Aug. 18, 2005).

Taizé is sterk verwickeld in dezelfde items van sociale rechtvaardigheid die vandaag bij de jeugd in de seculiere maatschappij populair zijn (bv. milieubeweging, AIDS).

De Taizé-filosofie verspreid zich snel doorheen het evangelicalisme.

EEN BESCHRIJVING VAN EEN VAN DE CONTEMPLATIEVE PRAKTIJKEN

Om te illustreren hoe onschriftuurlijk gevaarlijk de contemplatieve praktijken zijn, zullen we kijken naar de populairste: centreren gebed.

Centreren gebed wordt ook “centering down” genoemd. Het gaat om het stilleggen van de geest en deze ledigen van bewuste gedachten over God, met de bedoeling binnen te gaan in een niet-verbale ervarende gemeenschap met God in het centrum van iemands wezen en daarbij een directe openbaring van God ontvangend.

Thomas Merton², een van de moderne vaders van centreren gebed, beweert: “de simpelste manier om in contact te komen met de levende God is te gaan in uw centrum en vandaar in God te komen” (*Finding Grace at the Center*, p. 28).

² Merton, Thomas (Prades, Frankrijk, 31 jan. 1915 – Bangkok 10 dec. 1968), Amerikaans schrijver, studeerde in Cambridge en aan Columbia University, New York. Onder invloed van o.a. Jacques Maritain ging hij tot het rooms-

Hier ziet u hoe hij het beschrijft:

“Then we move in faith to God, Father, Son, and Holy Spirit, dwelling in creative love in the depths of our being. This is the whole essence of the prayer. ... All the rest of the method is simply a means to enable us to abide quietly in this center, and to allow our whole being to share in this refreshing contact with its Source” (*Finding Grace at the Center*, 2002, p. 32).

“... savor the silence, the Presence...” (p. 35).

“As soon as we move in love to God present in our depths, we are there ... we simply want to remain there and be what we are” (p. 39).

“We might think of it as if the Lord Himself, present in our depths, were quietly repeating His own name, evoking His presence and very gently summoning us to an attentive response. We are quite passive. We let it happen” (p. 39).

“... to enter into our Christ-being in the depths” (p. 42).

“... we want immediate contact with God Himself, and not some thought, image, or vision of him...” (p. 42).

“... open yourself interiorly to the mystery of God’s enveloping presence” (p. 48).

“... interior silence is the proximate goal of this prayer” (p. 52).

“... our theme is the center, that is, the place of meeting of the human spirit and the divine Spirit” (p. 80).

De praktijk wordt genoemd: “deze eenheid, deze van aangezicht tot aangezicht ontmoeting” (p.15), “passieve meditatie” (p. 20), “een vierde staat van bewustzijn” (p. 34), “het smaken van de stilte” (p. 35), “dit niets” (p. 49), “de diepe wateren van stilte” (p. 52), “diepe kalmte” (p. 54).

De praktijk van centreren gebed vereist het binnengaan in een niet-denkende modus. [Basil Pennington](#) zei: “In een meditatie zoals centreren gebed, laat u de rationele geest en emoties achter; open uzelf om te rusten in het Goddelijke. [St. Thomas van Aquino](#) zei: ‘Waar de geest ophoudt, gaat het hart daarna’” (interview met Mary Nurrie Stearns gepubliceerd op de Personal Transformation website, <http://www.personaltransformation.com/Pennington.html>).

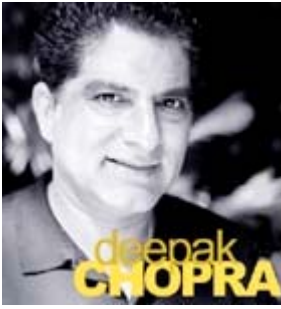
In *The Signature of Jesus*, zegt [Brennan Manning](#) dat centreren gebed drie stappen vereist.

1. De eerste stap is het stilleggen en te “stoppen met denken over God” (p. 212).
2. De tweede stap is een “heilig woord” te kiezen en “zonder uw lippen te bewegen, het woord inwendig te herhalen, traag, en dikwijls” (p. 218). Dat woord kan zijn “liefde” of “God” of iets anders. Dit moet gedaan worden totdat de geest verblijft op dat ene woord zonder afleiding en door deze oefening wordt gedragen in een niet-denkende gemeenschap met God, in het centrum van iemands wezen. Ray Yungen legt uit:

“When a word or phrase is repeated over and over, after just a few repetitions, those words lose their meaning and become just sounds. ... After three or four times, the word can begin to lose its meaning, and if this repeating of words were continued, normal thought processes could be blocked, making it possible to enter an altered state of consciousness because of hypnotic effect that begins to take place. It really makes no difference whether the words are ‘You are my God’ or ‘I am calm,’ the results are the same” (*A Time of Departing*, p. 150; NL: “Een tijd van Heengaan”: <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/heengaan.pdf>).

De mantra, of repetitie van een woord, produceert een geesteloze hypnotische staat. De eigenlijke betekenis van het woord gaat snel in de geest verloren, en dat is de bedoeling. De mantra stelt de beoefenaar in staat om het denken opzij te zetten om een veranderde staat van bewustzijn te bereiken, genaamd “de stille plaats”, waarin men zogezegd God direct ervaart.

katholicisme over; hij werd priester gewijd en was sedert 1941 monnik in het trappistenklooster van Our Lady of Gethsemani in Kentucky. Hij schreef de autobiografie *The seven storey mountain* (1948; Ned. vert.: *De louteringsberg*, 1949), voorts over het contemplatieve leven, vrede, begrip tussen de rassen en over literatuur. (Encarta 2002).

Praktiseerders van oosterse religies erkennen de kracht van de mantra bij het bereiken van deze toestand. Deepak Chopra, bijvoorbeeld, zegt:

“A mantra ... has little or no meaning to distract us. Therefore it is an easier vehicle for going inward than prayer or verbal contemplation” (*How to Know God*, p. 94).

Het is verwonderlijk dat Chopra, een New Age hindoe die gelooft in de goddelijkheid van de mens, het oude katholieke contemplatieve handboek *The Cloud of Unknowing* aanbeveelt! Hij beschouwt de technieken van centerend gebed hetzelfde als die van hindoe-yoga.

“There is no doubt that people resist the whole notion of God being an inner phenomenon. ... Yet its importance is stated eloquently in the medieval document known as ‘The Cloud of Unknowing,’ written anonymously in the fourteenth century. ... The writer informs us that ANY THOUGHT IN THE MIND SEPARATES US FROM GOD, because thought sheds light on its object. ... Even though the cloud of unknowing baffles us, it is actually closer to God than even a thought about God and his marvelous creation. We are advised to go into a ‘cloud of forgetting’ about anything other than the silence of the inner world. For centuries this document has seemed utterly mystical, but it makes perfect sense once we realize that THE RESTFUL AWARENESS RESPONSE, WHICH CONTAINS NO THOUGHTS, is being advocated. ...

“We aren’t talking about the silence of an empty mind ... But the thought takes place against a background and nonthought. Our writer equates it with KNOWING SOMETHING THAT DOESN’T HAVE TO BE STUDIED. The mind is full of a kind of knowing that could speak to us about anything, yet it has no words; therefore we seek this knowingness in the background” (Chopra, *How to Know God*, 2000, pp. 94, 95, 98).

In ditzelfde boek zegt Chopra: “Ik geloof dat God moet gekend worden door in de spiegel te kijken” (p. 9). Chopra beschrijft dus meditatieve methodes waarbij de persoon zagezegd in contact kan komen met zijn “hogere zelf” of goddelijkheid, maar hij gebruikt katholiek mysticisme om daar te komen! En hetzelfde boek *The Cloud of Unknowing*, is een van de meest populaire handboeken onder contemplatieve evangelicals. Chopra zegt dat mantra-geïnduceerde, geest-ledigende technieken van centerend gebed, resulteren in een niet-verbale openbaring.

Dit houdt een luide waarschuwing in voor hen die oren hebben om te horen.

[Richard Foster](#) zegt dat repetitieve gebeden zoals “ademend gebed” (“breath prayers”) “DE GEEST BINDEN” (*Prayer: Finding the Heart’s True Home*, p.124).

Tricia Rhodes suggereert in haar boek *The Soul at Rest*, dat een stap voor stap handleiding is voor contemplatief gebed:

“Make every effort to stop the flow of talking going on within you--to slow it down until it comes to a halt” (*The Soul at Rest*, 1996, p. 28).

3. De derde stap is dat de persoon terugkeert naar het heilige woord wanneer afleidingen komen. Manning suggereert het eindigen van de sessie met het machinaal citeren van het “Onze Vader”. Hij beveelt twee 20 minuten durende centerende sessies per dag aan.

Het resultaat van centerend gebed wordt verondersteld mystieke kennis te zijn, verkregen door omgang met God in iemands wezen.

“For in this darkness we experience an intuitive understanding of everything material and spiritual without giving special attention to anything in particular” (*The Cloud of Unknowing*, chapter 68).

“To know God in this way is to perceive a new dimension to all reality” (*Finding Grace at the Center*, p. 60).

“... we learn that our willingness to listen in silence opens up a quiet space in which we can hear His voice, a voice that longs to speak and offer us guidance for our next step” (Ruth Barton, “Beyond Words,” *Discipleship Journal*, Sept-Oct. 1999).

CHRISTELIJKE BOEKHANDELS

Christelijke en seculiere boekhandels brengen veel boeken over “de vorm van spiritualiteit van vóór de Reformatie”. Daaronder zijn *The Cloister Walk*, *Book of Hours*, *The Soul Aflame*, *Evensong*, *A Book of Daily Prayer*, *The Divine Hours*, en *The Prayer Book of the Medieval Era*. Er zijn boeken bij van een assortiment katholieke “heiligen” en mystici, met inbegrip van GREGORIUS VAN SINAI³ en JOHANNES VAN HET KRUIS⁴ (vroeg woestijnkloosterlingen die geloofden in redding door werken), THERESA VAN AVILA⁴ (die visioenen had van Maria), JULIANA VAN NORWICH (die zich 20 jaar van de maatschappij afzonderde in een kleine cel), IGNATIUS VAN LOYOLA⁵ (de stichter van de Jezuieten die aan het voorfront stond van de brutale inquisitie van de Contrareformatie), AUGUSTINUS (die beweerde dat de doop de zonden van een kind wegneemt, en dat Maria geen zonde beging), MADAME GUYON⁶ (die eenheid met het wezen van God dacht te ervaren), THOMAS MERTON (een katholieke trappistenmonnik die zichzelf een boeddhist noemde en in Thailand stierf op een pelgrimage naar boeddhistische heiligdommen), BASIL PENNINGTON (die onderwees dat de mens Gods goddelijke natuur deelt), THOMAS KEATING (die het occulte [kundalini](#)-yoga promoot), JOHN MICHAEL TALBOT (die tot Maria bidt en boeddhistische en hindoe-goeroes “onze broeders en zusters” noemt), en HENRI NOUWEN (die leerde dat alle mensen kunnen gered worden “of zij nu Jezus kennen of niet”). U zal er ook *The Cloud of Unknowing* vinden, dat geschreven werd door een onbekende katholieke monnik uit de 14de eeuw, die leerde dat de meditatiebeoefenaar eenheid met God kan vinden door de geest van zijn gedachten te ledigen.

SOUTHERN BAPTIST CONVENTION

Contemplatieve praktijken zijn de Southern Baptist Convention geïnfiltreerd op elk niveau.

Tijdens een bezoek aan de Golden Gate Theological Seminary in februari 2000, bemerkte ik dat de meeste, verplichte werken voor de cursus “Classics of Church Devotion”, boeken waren van katholieke auteurs: *Spiritual Exercises* door Ignatius van Loyola, *The Cloud of Unknowing* door een onbekende 14de eeuwse katholieke monnik, *New Seeds of Contemplation* door Thomas Merton, *Confessions of Saint Augustine*, *The Imitation of Christ* door Thomas Kempis⁷, *Selected Works* van Bernardus van Clairvaux⁸, en *The Interior Castle* door Theresa van Avila.

Contemplatief mysticisme wordt gepromoot door invloedrijke pastoren. Beschouw RICK WARREN van Saddleback Church, die ongetwijfeld de invloedrijkste is van alle Southern Baptist pastoren. Hij citeert regelmatig uit werken van Rooms-katholieken om meditatie, centreren, gebed en andere

³ Johannes van het Kruis (Sp.: Juan de la Cruz), eigenlijk: Juan de Yepes (Fontiveros, prov. Ávila, 24 juni 1542 – Ubeda, prov. Jaén, 14 dec. 1591), Spaans heilige, mystiek dichter en kerkleraar. (Encarta 2002).

⁴ Theresia van Ávila (Sp.: Teresa de Jesús), eigenlijk: Teresa de Cepeda y Ahumada (Ávila 28 maart 1515 – Alba de Tormes 4 okt. 1582), Spaans heilige, mystiek schrijfster, kloosterhervormster, ... Na een bewogen geestelijke ontwikkeling en vooral geïnspireerd door haar mystieke ervaringen besloot zij een hervorming van het karmelietessenleven door te voeren: een streng besloten leven van beschouwing in kleine gemeenschappen en in absolute armoede”. (Encarta 2002).

⁵ Ignatius van Loyola was de oprichter van de ‘Sociëteit van Jezus’, beter bekend als de Jezuieten, in 1534. Paus Paulus III erkende de orde in 1540. De nadruk die de Jezuieten leggen op het belang van contemplatie en meditatie is de reden waarom hij wordt vereerd als de beschermheilige van de retraite. (Encarta 2002).

⁶ Jeanne-Marie Bouvier de La Mothe-Guyon, courant genaamd Madame Guyon, geboren te Montargis op 13 april 1648, overleden te Blois op 9 juni 1717, was een mystieke Française. http://fr.wikipedia.org/wiki/Madame_Guyon.

⁷ “De Duitse monnik Thomas à Kempis wordt in het algemeen beschouwd als de auteur van *Imitatio Christi* (‘De navolging van Christus’), een van de meest invloedrijke werken in de christelijke literatuur. Het boek is een vrome verhandeling waarin de nadruk wordt gelegd op het belang van het spirituele leven”. (Encarta 2002). “Thomas à Kempis (eigenlijk *Thomas van Kempen of Thomas Hemerken* (“hamertje”); Kempen, ca. 1380 - Zwolle, 1472) was een middeleeuwse Augustijner monnik, kopiist, schrijver en mysticus. Hij was lid van de spirituele beweging van de moderne devotie en een volgeling van Geert Groote en Floris Radewijnsz, de stichters van de Broeders des Gemenen Levens”. http://nl.wikipedia.org/wiki/Thomas_a_Kempis.

⁸ Bernard(us) van Clairvaux (Fontaines, bij Dijon, 1090 – Clairvaux 20 aug. 1153), monnik, geboren uit een adellijk Bourgondisch geslacht, trad in 1112 met een aantal gezellen in het strenge klooster te Cîteaux, de bakermat van de cisterciënzerorde, die sindsdien een hoge vlucht nam. Zelf werd hij (1115) belast met de stichting van het klooster van Clairvaux, dat op zijn beurt een middelpunt werd van vele nieuwe kloosterstichtingen. (Encarta 2002).

vormen van contemplatieve spiritualiteit te promoten. In *The Purpose Driven Church* en *The Purpose Driven Life*, adviseert Warren zijn lezers om “zijn tegenwoordigheid te praktiseren” zoals Brother Lawrence (van de rooms-katholieke karmelietenorde), om “breath prayers” (ademend bidden) te gebruiken zoals de benedictijnermonniken. Warren citeert van John Main (benedictijnermonnik die gelooft dat Christus “niet gelimiteerd is tot Jezus van Nazareth maar onder ons verblijft in de monastieke leiders, de zieken, de logés, de armen”); Madame Guyon (een rooms-katholiek die leerde dat gebed niet uit het verstand is en dat er geen denken bij betrokken is); Johannes van het Kruis (die geloofde dat de bergen en wouden God zijn); en Gary Thomas (die centerend gebed definieert als “een contemplatieve daad waarbij u niets doet; u rust gewoon in de aanwezigheid van God”). Warren citeert ook uit [Moeder Theresa](#) en [Henri Nouwen](#), die contemplatieve universalisten waren die geloofden dat de mens gered kan worden los van persoonlijk geloof in Jezus Christus. Nergens waarschuwt Warren zijn lezers ervoor dat dit gevaarlijke valse leraars waren.

Warren beveelt de mystieke [Richard Foster](#) aan (*The Purpose Driven Church*, pp. 126, 127) en stelt dat de contemplatieve beweging de kerk tot “volle maturiteit” zal brengen, en dat ze “een deugdelijke boodschap voor de kerk heeft”.

Richard Foster bouwt zijn contemplatieve praktijken ondubbelzinnig op het oude katholieke monasticisme. Foster beveelt aan: Ignatius van Loyola, Theresa van Avila, Franciscus van Assisi, Augustinus, Juliana van Norwich, Broeder Lawrence, Dominicus, Johannes van het Kruis, de anonieme auteur van *The Cloud of Unknowing*, Madame Guyon, Thomas à Kempis, Catherine Doherty, Meister Eckhart, Thomas van Aquino, Alfonsus van Liguori, Bernard van Clairvaux, Henri Nouwen, John Main, Thomas Merton, John Michael Talbot, en anderen. Er wordt geen waarschuwing gegeven over het feit dat deze katholieke mystici vertrouwden op een werken-evangelie, Maria verkeerden, Christus aanbaden als een stukje geconsacreerd brood, geloofden in het vagevuur, en die talloze andere ketterijen aanhingen.

De Grand Valley Baptist Association van Grand Junction, Colorado, heeft de volgende contemplatieve boeken op zijn lijst van aanbevolen werken: *Prayerwalking* van Steven Hawthorne en Graham Kendrick, *The Celtic Way of Evangelism* van George Hunter, en *Red Moon Rising* van Peter Greig en Dave Roberts. Greig, de stichter van de 24/7 prayer movement, is een sterk promotor van Rooms-katholieke contemplatieve praktijken.

SpiritLines Newsletter, een publicatie van de Baptist State Convention van North Carolina, promoot onbeschaamd het rooms-katholieke mysticisme. Deze *Newsletter* is de stem van de BSCNC's Office of Prayer for Evangelization & Spiritual Awakening, dat geleid wordt door Windy Edwards. Beschouw de thema's van recente uitgaven: november 2007: christelijke meditatie; september en oktober 2007: geestelijke retraite; maart 2007: stilte. De mei 2008 uitgave beveelt *With Open Hands* van Henri Nouwen aan, en *Spiritual Direction and Meditation* door Thomas Merton, en *Call to the Center* door Basil Pennington, en *Beginning Contemplative Prayer* door Kathryn Hermes, en andere werken van rooms-katholieke contemplatieven.

De januari 2008 uitgave van *SpiritLines* beveelt een “Five-Day Intensive Centering Prayer Retreat” aan in het St. Francis Springs Prayer Center, Stoneville, NC. De retraiteleiders zijn Joan Ricci Hurst and Paul Supina. Hurst is staflid van Contemplative Outreach, een organisatie toegewijd aan de filosofie van katholieke monnik en intergeloofsgoeroe Thomas Keating.

SpiritLines beval ook “The Gathering Pilgrimage” aan in het Living Waters Catholic Reflection Center, Maggie Valley, NC. Deze juni 2008 retraite werd geleid door Liz Ward en promoveerde een brede waaier van katholieke contemplatieve praktijken. Ward was voorheen in het bestuur van het Shalem Institute for Spiritual Formation, dat gesticht werd door een episcopaaal priester met de naam Tilden Edwards. Hij was diep verwickeld in de intergeloofsdialoog en was in het bijzonder aangetrokken door het boeddhisme. Hij zei zelfs dat Jezus en Boeddha goede vrienden waren (“Jesus and Buddha Good Friends”, Shalem Institute for Spiritual Formation nieuwsbrief, winter 2000).

In het boek *Spiritual Friend* (1980), zei Edwards dat de contemplatieve gebedsbeweging “DE WESTERSE BRUG NAAR VERRE-OOSTEN-SPIRITUALITEIT” is (p.18).

Dat is exact juist, en vele Southern Baptists lopen over die brug.

GENERAL BAPTISTS

De General Baptists zijn ook op de contemplatieve toer. Lighthouse Trails schrijft dat contemplatieve leraren Jennifer Kennedy Dean en Larry McKain op het sprekschema stonden van de General Baptist Mission en Ministry Summit, 28-30 juli 2008. Dean's boek *Heart's Cry: Principles of Prayer* promoot stille contemplatieve praktijken en visualisatie. Zij zegt dat dit de setting creëert "waarin God ons Zijn geheimen kan onthullen" (p. 128). McKain is de stichter en Executive Director van New Church Specialties, dat geassocieerd is met de New Church University.

Lighthouse Trails schrijft:

"The University is using books by an array of contemplative and or/ emerging authors to train these leaders. Some of these are: Leonard Sweet, Brian McLaren, Steven Covey, leadership guru John Maxwell, mystic proponent Jim Collins, contemplative/emerging proponent Rick Warren, and New Age meditation proponent Ken Blanchard" ("Is General Baptist Ministries Going Toward Contemplative", Lighthouse Trails, 11 juli 2008).

De General Baptist Mission's website moedigt kerken aan om "vernieuwing en refocus door New Church University training" te zoeken. Lighthouse Trails schrijft:

"[We] spoke with General Baptist Ministries director, Dr. Steven Gray, and we asked him to describe the relationship between New Church Specialties and GBM. He told us that a 'partnership' between the two organizations had been formed. He did state that even though the New Church University is using McLaren and Sweet's books, the General Baptist Ministries is not. But he did acknowledge that GBM is recommending books by Richard Foster and Dallas Willard. ...

"While GBM may not currently be using the recommended teachings of Leonard Sweet in their training, the General Baptist partnership with McKain and the University gives a green light to GBM churches to explore Sweet's and Blanchard's materials. It is Leonard Sweet who has stated that 'the power of small groups is in their ability to develop the discipline to get people in-phase with the Christ consciousness and connected with one another' (p. 147). So one can only wonder, is this Christ consciousness what some General Baptists will ultimately find? If they turn to Sweet, the answer is yes. We pray and hope that General Baptist Ministries will reconsider their partnership with New Church Specialties and also their affinity with Richard Foster, Dallas Willard, and other contemplatives. Otherwise they may end up with a kind of thinking that brought Ken Blanchard to say: 'Buddha points to the path and invites us to begin our journey to enlightenment. I ... invite you to begin your journey to enlightened work' (*What Would Buddha Do at Work*) or Richard Foster to say, 'We should all without shame enroll in the school of contemplative prayer' (*Celebration of Discipline*, p. 13)".

VINEYARD KERKEN

Op 31 augustus 2003 bezocht ik de Vineyard Fellowship in Anaheim, California, voor onderzoek, en de spreker, een Vineyard pastor, predikte een boodschap over contemplatief gebed dat diep beïnvloed was door het rooms-katholicisme. De spreker beschreef contemplatief gebed als "lang staren op iets" en als "komen in de aanwezigheid van God" en "rusten in de aanwezigheid van God", zoals achterwaarts liggen drijven "in de rivier van Gods vrede". De spreker beschreef het ook als zitten op een sofa "in de manifeste aanwezigheid van Jezus". Hij citeerde Johannes van het Kruis: "Het is in de stilte dat wij Hem horen". Hij beval de geschriften aan van wijlen Thomas Merton (een katholiek priester die voorheen anglicaan was), die een boek schreef over contemplatief gebed en wiens stem invloedrijk is in de "centrerend gebed" beweging. Merton leefde de laatste 27 jaren van zijn leven in een trappistenklooster, toegewijd aan Maria (Abbey of Our Lady of Gethsemani in Kentucky) en promootte de integratie van heidense praktijken zoals zen-boeddhisme in het Christendom. De titels van sommige van zijn boeken zijn: "Zen and the Birds of the Appetite", "The Way of Chuang Tzu", en "Mystics and the Zen Masters". Drie jaar leefde Merton helemaal als een kluizenaar. De Vineyard-spreker beschreef persoonlijke openbaringen die hij zozeggd ontvangen had van God, en beweerde dat Jezus bij één gelegenheid tot hem zei: "Laat los, mijn geliefde" en hij gehoorzaamde door enkele dagen in een klooster te verblijven. Hij gebruikte verscheidene katholie

ke “heiligen” als voorbeelden van het voordeel van contemplatief gebed, en er was geen enkele waarschuwing over hun vals evangelie, hun godslasterlijke gebeden tot Maria, of enige andere dwaling. In feite beval hij aan dat zijn luisteraars zouden “lezen over de levens van de heiligen”. Hij noemde Katharina van Siena⁹ en zei dat Christus aan haar verschenen was en een ring om haar vinger plaatste, met de betekenis van haar huwelijk met Hem, en zo geloof schenkend aan dit bedrog. Hij noemde ook “Sint-Antonius”¹⁰, een van de vaders van het diep onschriftuurlijk katholieke kloosterwezen. Antonius bracht 20 jaar in isolatie door, en daarna, volgens de Vineyard pastor, was de bediening van de “heilige” gekarakteriseerd door “tekenen en wonderen”.

CHRISTELIJKE ROCKFESTIVALS

Een van de seminars die geadverteerd waren voor de het jaarlijkse [Cornerstone Festival](#)¹¹ in Bushnell, Illinois, van 30 juni tot 3 juli 2005, was “Pilgrimage: Creativity & Contemplative Prayer”, geleid door Debra Strahan. Het officiële programma zegt: “Debra zal dagelijks in de gebedstent spreken over traditionele gebedsmethodes en de rol die creativiteit en kunstexpressie spelen in het ademhalend aanbiddingsleven. Zij zal spreken over [lectio divina](#), of het bidden van de Schriften, met een begeleidende workshop waarbij beads ([gebedskralen](#)) gebruikt worden als een hulpmiddel voor concentratie”.

BILL HYBELS EN WILLOW CREEK COMMUNITY CHURCH

Willow Creek is op de mystieke wagen gesprongen, en Willow Creek is niet louter één megakerk, in het westen van Chicago, maar ze is ook een netwerk van meer dan 12.000 kerken die dezelfde filosofie volgen. De herfst 2007 uitgave van *Willow* magazine bevat het artikel “Rediscovering Spiritual Formation”, door Keri Wyatt Kent. Het is een gloeiende aanbeveling van mystieke praktijken, inbegrepen monastieke gemeenschappen. Zij citeert Richard Foster en andere contemplatieve mystici. Zij zegt dat de praktijken nu mainstream zijn geworden.

Willow Creek’s Leadership Summit in augustus 2006 introduceerde Jim Collins aan de 70.000 deelnemende christelijke leiders. Hij werd een discipel van New Ager Michael Ray en volgde zijn *Creativity in Business* cursus in 1982. Deze cursus “haalt veel van zijn inspiratie uit oosterse filosofieën, mystiek en meditatietechnieken” en promoot het “tappen uit iemands innerlijke wijsheid”. De cursus beschrijft een “innerlijk persoon”, genaamd “uw wijsheidshouder of geestelijke gids”, die “bij u kan zijn in het leven”. Collins schreef het voorwoord in Michael Ray’s 2005 boek *The Highest Goal: The Secret that Sustains You in Every Minute*, en beveelt geest-ledigende hindoe-meditatie aan. Het boek citeert hindoe-goeroes Ram Dass, Jiddu Krishnamurit, en Swami Shantananda. Het volgende is een citaat uit het boek:

“I attended a meditation-intensive day at an ashram [Hindu spiritual center] to support a friend. As I sat in meditation in what was for me an unfamiliar environment, I suddenly felt and saw a bolt of lightning shoot up from the base of my spine out the top of my head. It forced me to recognize something great within me ... this awareness of my own divinity” (Michael Ray, *The Highest Goal*, p. 28; the foreword is by Jim Collins).

Opnieuw worden we eraan herinnerd dat de evangelische-emerging-contemplatieve beweging nauwe en groeiende banden heeft met de New Age.

CHUCK SWINDOLL

⁹ Katharina van Siena (geboren op 25 maart 1347 in Siena, Italië, gestorven op 29 april 1380 in Rome) was in de Dominicaanse orde.

¹⁰ Antonius Abt, ook Antonius de Kluisenaar of Antonius de Grote (251 of 252–356), Egyptisch kluisenaar, begon op twintigjarige leeftijd zijn kluisenaarsleven in verschillende woestijnen, waar de latere overlevering hem een zware strijd met de demonen heeft doen voeren (populair thema op middeleeuwse schilderijen). Hij heeft veel leerlingen gehad, maar is steeds kluisenaar gebleven, zonder een vorm van gemeenschappelijk leven in te voeren. (Encarta 2002). Zie ook http://nl.wikipedia.org/wiki/Antonius_van_Egypte.

¹¹ Het Cornerstone Festival is christelijk muziekfestival van de Jesus People USA, jaarlijks gehouden rond de 4de juni in Illinois. ... Van 1984 tot 1990 werd Cornerstone gehouden in Grayslake, Illinois. In 1991 verhuisde Cornerstone naar de stad Bushnell, Illinois waar de organisatoren van het festival een groot stuk land kochten dat nu Cornerstone Farms genoemd wordt. http://en.wikipedia.org/wiki/Cornerstone_Festival.

De erg invloedrijke [Chuck Swindoll](#) loopt ook op het “centering down”-pad. In zijn boek “So, You Want to Be Like Christ? Essentials to Get You There” promoot Chuck Swindoll¹² contemplatieve spirituele disciplines. Hij citeert bij voorkeur Richard Foster, Henri Nouwen, en Dallas Willard¹³. Hij noemt Foster’s werk *Celebration of Discipline* “betekenisvol” en heeft een heel hoofdstuk gewijd aan “Stilte en eenzaamheid”. Er is geen enkele waarschuwing dat Foster zijn contemplatieve praktijk bouwt op het katholiek monasticisme, met zijn vals sacramenteel evangelie, de verering van Maria en de hostie, vagevuur, extreem ascetisme, extrabijbelse openbaringen, enz.

Dave and Deborah Dombrowski van [Lighthouse Trails](#) getuigen van hun inspanningen om Swindoll te waarschuwen:

“In September 2005, we were informed that Chuck Swindoll was favorably quoting Henri Nouwen and Richard Foster on his *Insight For Living* program. We contacted *Insight for Living* and spoke with Pastor Graham Lyons. We shared our concerns, then later sent ‘A Time of Departing’ [by Ray Yungen] to him and also a copy to Chuck Swindoll. In a letter dated 10/3/05 from Pastor Lyons, we were told, ‘With his schedule I doubt he will read it.’ We are sorry that Chuck Swindoll has time to read Henri Nouwen and Richard Foster but no time to read ‘A Time of Departing,’ especially in light of the fact that thousands of people will read Chuck Swindoll’s book, listen to his broadcasts and now believe that the contemplative authors are acceptable and good. Incidentally, Swindoll quoted these men, not just a few times, but many times throughout the book”.

DAVID JEREMIAH

David Jeremiah citeert in zijn 2003-boek *Life Wide Open: Unleashing the Power of a Passionate Life*, veel favoriete mystici, inbegrepen Sue Monk Kidd (godinaanbidster), Peter Senge (boeddhist) en de katholieke “sint” Johannes van het Kruis.

Zeven jaar eerder citeerde Jeremiah graag uit *The Dance of the Dissident Daughter*, van Kidd, waarin ze haar tocht van een Southern Baptist zondagsschoollerares naar een godinaanbidster beschrijft, via het pad van contemplatief gebed.

“As I grounded myself in feminine spiritual experience, that fall I was initiated into my body in a deeper way. I came to know myself as an embodiment of Goddess. ... The day of my awakening was the day I saw and knew I saw all things in God, and God in all things” (*The Dance of the Dissident Daughter*, 2002 edition, p. 161, 163).

Lighthouse Trails schrijft:

Jeremiah’s church, Shadow Mountain, encourages their men to become involved with contemplative spirituality. Currently, Pastor John Gillette of Shadow Mountain encourages the use of Richard Foster’s book, *Celebration of Discipline*. In 2006 Jeremiah signed on with Ken Blanchard and Laurie Beth Jones in the *Lead Like Jesus* conference. Jeremiah’s 2006 book, *Captured by Grace*, discusses Henri Nouwen and includes endorsement by Ken Blanchard” (“David Jeremiah Quotes New Ager,” Lighthouse Trails, Nov. 19, 2007).

PRAIRIE BIBLE INSTITUTE

“In *Mosaic* (a Prairie student run paper that shows how the students at Prairie have been very affected by contemplative/emerging spiritualities) in a December 2006 article titled ‘The Arrogance of the Evangelical Church,’ Morgan Mosselman (listed as the Commissioner of Spiritual Life and officer of the Prairie Student Union in the 2005-2006 Chapel handbook) suggests we can ‘learn from our Catholic friends’ in the area of spiritual life. Mosselman then favorably refers to a man named Simon Chan. Chan is described as ‘the world’s most liturgically minded Pentecostal.’ His book *Liturgical Theology* is a primer for the Catholic Eucharist and other Catholic means of spirituality. In that same issue of *Mosaic*, there is an article by contemplative

¹² Charles R. “Chuck” Swindoll (geb. 18 okt. 1934) is een evangelisch pastor en radiopredikant. http://en.wikipedia.org/wiki/Chuck_Swindoll.

¹³ Dallas Willard (geb. 4 sept. 1935 -) is een Amerikaans professor filosofie en auteur, geboren in Buffalo, Missouri. ... Zijn meer populair werk ligt op het vlak van christelijke spirituele vorming. http://en.wikipedia.org/wiki/Dallas_Willard

writer Lauren Winner (*Girl Meets God*). And in other issues, regular columnists write about and quote from other mysticism proponents such as Erwin McManus. Prairie Bible Institute's textbook lists have authors that include contemplative proponent John Ortberg, mystic promoter Jim Collins, and Richard Foster's colleague, Dallas Willard (*Renovation of the Heart*). They also have textbooks by Ruth Haley Barton (trained at the interspiritual Shalem Institute), as well as Gary Thomas (*Sacred Pathways* where he says to repeat a word or phrase for twenty minutes) and Rick Warren (both whom avidly promote contemplative)" ("Will Prairie Bible Institute Ignore Contemplative Problem?" Lighthouse Trails, Nov. 18, 2007).

RADIO BIBLE CLASS¹⁴

De 6 juni 2006 bijdrage voor *Our Daily Bread* van Radio Bible Class was gebouwd rond het boek *The Return of the Prodigal Son* door de rooms-katholieke Henri Nouwen. Niet enkel was Nouwen een rooms-katholiek priester, maar, zoals we reeds hebben aangetoond, geloofde hij dat mensen kunnen gered worden los van Christus.

BIOLA UNIVERSITEIT

J.P. Moreland en Klaus Issler, professors aan Biola, schreven samen *The Lost Virtue of Happiness: Discovering the Disciplines of the Good Life* (NavPress, 2006). Beschouw de volgende citaten:

"Go to a retreat center that has one of its purposes the provision of a place for individual sojourners. Try to find a center that has gardens, fountains, statues, and other forms of beautiful artwork. In our experience, Catholic retreat centers are usually ideal for solitude retreats. ... We also recommend that you bring photos of your loved ones and a picture of Jesus... Or gaze at a statue of Jesus. Or let some thought, feeling, or memory run through your mind over and over again" (*The Lost Virtue of Happiness*, pp. 54-55).

"We recommend that you begin by saying the Jesus Prayer about three hundred times a day. ... When you first awaken, say the Jesus Prayer twenty to thirty times. As you do, something will begin to happen to you. God will begin to slowly occupy the center of your attention" (*The Lost Virtue of Happiness*, pp. 90, 92).

DE NAVIGATORS

De Navigators hebben contemplatieve spiritualiteit gepromoot sinds het midden van de jaren '80. De januari/februari 1984 uitgave van *Discipleship Journal* bracht een artikel van Richard Foster, getiteld: "Listening to the Great Silence". Het leert katholiek meditatief gebed. De mei/juni 2002 uitgave van *Discipleship Journal* had een artikel over [lectio divina](#) door de katholieke benedictijns monnik Luke Dysinger.

Deze voorbeelden beginnen enkel een idee te geven van hoever de contemplatieve praktijken verbreid zijn binnen evangelische en baptistische kringen.

BETH MOORE

Beth Moore, een Southern Baptist die erg invloedrijk is bij evangelische vrouwen, is ook op de contemplatieve wagen gesprongen. Zij werkte samen met Richard Foster, Dallas Willard, en andere contemplatieven op de *Be Still* DVD, die gepubliceerd werd in april 2008 door Fox Home Entertainment. In een verklaring van 26 mei 2008 zei Moore's Living Proof Ministries: "Wij geloven dat eens u de *Be Still* video hebt gezien u er zal mee instemmen dat er geen probleem is met de expressie van Waarheid" (<http://www.lighthouse trailsresearch.com/bethmoorestatement.htm>).

Het tegenovergestelde is waar. Het feit dat de DVD Richard Foster en Dallas Willard brengt is een serieus probleem!

¹⁴ Nu RBC Ministries, is een christelijke organisatie gesticht door wijlen Dr. M.R. De Haan (1891-1965). Gevestigd in Grand Rapids, Michigan. De organisatie heeft meer dan 300 bedienden werken in zijn hoofdkwartieren. Oorspronkelijk genoemd de "Detroit Bible Class" toen ze gesticht werd in 1938, maar later werd de naam "Radio Bible Class", en in 1994 werd de naam veranderd in RBC Ministries. De huidige president van de organisatie is Mart De Haan. http://en.wikipedia.org/wiki/Radio_Bible_Class. Hier een goed artikel van [M.R. De Haan](#) (over de uitverkiezing).

Lighthouse Trails bracht de volgende scherpzinnige waarschuwing:

“In the DVD, there are countless enticements, references and comments that clearly show its affinity with contemplative spirituality. For instance, Richard Foster says that *anyone* can practice contemplative prayer and become a ‘portable sanctuary’ for God. This panentheistic view of God is very typical for contemplatives. ... The underlying theme of the *Be Still* DVD is that we cannot truly know God or be intimate with Him without contemplative prayer and the state of silence that it produces. While the DVD is vague and lacking in actual instruction on word or phrase repetition (which lies at the heart of contemplative prayer), it is really quite misleading. What they don’t tell you in the DVD is that this state of stillness or silence is, for the most part, achieved through some method such as mantra-like meditation. THE PURPOSE OF THE DVD, IN ESSENCE, IS NOT TO INSTRUCT YOU IN CONTEMPLATIVE PRAYER BUT RATHER TO MAKE YOU AND YOUR FAMILY HUNGRY FOR IT. The DVD even promises that practicing the silence will heal your family problems. ... THIS PROJECT IS AN INFO-MERCIAL FOR CONTEMPLATIVE PRACTICE, and because of the huge advertising campaign that Fox Home Entertainment has launched, contemplative prayer could be potentially introduced into millions of homes around the world.

“[On the DVD Moore says], ‘... if we are not still before Him [God], we will never truly know to the depths of the marrow of our bones that He is God. There’s got to be a stillness.’ ... [But is] it not true that as believers we come to Him by grace, boldly to His throne, and we call Him our friend? No stillness, no mantra, no breath prayer, no rituals. Our personal relationship with Him is based on His faithfulness and His love and His offer that we have access to Him through the blood of Jesus Christ, and not on the basis of entering an altered state of consciousness or state of bliss or ecstasy as some call it” (“Beth Moore Gives Thumbs Up to Be Still DVD,” <http://www.lighthouse Trailsresearch.com/bethmoorethumbsup.htm>).

In haar boek *When Godly People Do Ungodly Things* (2002), beveelt Moore contemplatieve rooms-katholieken aan: [Brother Lawrence](#) en [Brennan Manning](#).

Van Manning zegt ze dat zijn bijdrage voor onze generatie “een geschenk zonder weerga” is (p. 72) en ze noemt [Ragamuffin Gospel](#) “een van de meest opmerkelijke boeken” (p. 290). Zij waarschuwt haar lezers er niet voor dat Manning in zijn geschriften nooit een helder getuigenis geeft van de redding of een zuiver evangelie, dat hij regelmatig de mis bijwoont, dat hij gelooft dat het fout is dat kerken eisen dat homoseksuelen zich van hun zonden moeten bekeren voordat zij leden kunnen worden, dat hij het gebruik van mantra’s promoot om de gedachtenloze staat van stille meditatie te creëren, dat hij zes maanden in isolatie doorbracht en acht dagen per jaar in stille retraite doorbrengt onder de leiding van een dominicaanse non, dat hij de gevaarlijke praktijk van visualisatie promoot, dat hij erg instemmend citeert van New Agers zoals Beatrice Bruteau (die zegt: “We have realized ourselves as the Self that says only I AM ... unlimited, absolute I AM”), en Matthew Fox (die zegt dat alle religies naar dezelfde God leiden), en dat hij gelooft in universele redding, dat iedereen, inbegrepen Hitler, naar de hemel zullen gaan. (Voor documentatie zie “A Biographical Catalog of Contemplative Mystics” in ons nieuw boek: *Contemplative Mysticism: A Powerful Ecumenical Glue*).

Als Moore zich werkelijk zou willen distantiëren van de contemplatieve beweging dan is dat makkelijk te doen. Laat haar een verklaring uitgeven waarin ze afstand neemt van Richard Foster en Brennan Manning en hun rooms-katholieke vrienden en onschriftuurlijke praktijken. Maar, reken daar maar niet op, beste lezers!

MARK DRISCOLL EN HET ACTS 29 NETWORK

Contemplatief mysticisme is ook geïnfilteerd in de Mars Hill Fellowship van Seattle, Washington, waar senior pastor [Mark Driscoll](#) is en het geassocieerde Acts 29 kerkplantingsnetwerk. In een artikel met de titel “Obedience” (gehoorzaamheid) beveelt Driscoll *Celebration of Discipline* aan van contemplatieve goeroe Richard Foster, en *Sacred Pathways* van Gary Thomas.

Driscoll’s website geeft ook een artikel met de titel “Meditative Prayer: Filling the Mind” van Winfield Bevins, een Acts 29 pastor. Ook Bevins beveelt Foster aan en beweert dat “christelijke” con

templatieve praktijken verschillen van hun “heidense” tegenhangers, namelijk: “Oosterse meditatie is een poging om de geest te ledigen”, terwijl “Christelijke meditatie is een poging om de geest te vullen”. Lighthouse Trails weerlegt deze dwaling als volgt:

“Bevins has got this very wrong, as does Richard Foster. Contemplative proponents say that, while the method practiced by Christian contemplatives and eastern-religion mystics may be similar (repeating a word or phrase over and over in order to eliminate distractions and a wandering mind), the Christian variety is ok because the mind isn’t being emptied but rather filled. But in essence, both are emptying the mind (i.e., stopping the normal thought process). That is where the contemplatives say making a space for God to fill” (“Mark Driscoll Is a Contemplative Proponent”, Lighthouse Trails, Dec. 21, 2009).

LABYRINTEN ZIJN IN TOENEMENDE MATE POPULAIR ONDER EVANGELICALS

Alhoewel [labirint](#) hun wortels hebben in heidense spiritualiteit en de rooms-katholieke kerk, nemen ze toe in populariteit onder evangelicals vandaag.

Op 13 oktober 2007 wijdde de Eastern Mennonite University in Harrisburg, Virginia, haar nieuwe labirint in. Het was de vervulling van een 15 jarige droom van Wendy Miller, professor van “spiritual formation” (“Following the Path of Prayer”, *Mennonite Weekly Review*, 24 okt. 2007).

De Weatherly Heights Baptist Church (Southern Baptist) in Huntsville, Alabama, bezit een permanent labirint van stenen op haar gronden. Simpson University in Redding, California, geassocieerd met de Christian and Missionary Alliance, heeft een labirint. Ethany Mennonite Church, Bridgewater Corners, Vermont, heeft een labirint in haar grasperk. Michele Hershberger, voorzitter van het Bijbel departement in Hesston College (Mennonitisch) gebruikt labirint. Deze laatste contacteerde me en protesteerde dat zij hun

labirint niet gebruiken voor enige heidense of rooms-katholieke doeleinden, maar het feit blijft dat dit de achtergrond is van de praktijk. Er is totaal geen aanwijzing van ondersteuning in de Bijbel te vinden voor het gebruik van labirint.

Het labirint is een circulair patroon met een pad dat zijn weg draait naar het centrum en dat gebruikt wordt als een hulpmiddel voor gebed en meditatie. Het werd door de heidenen duizenden jaren lang gebruikt en werd door de rooms-katholieke kerk van hen ontleend als onderdeel van hun wanhopig zoeken naar spiritualiteit los van de Bijbel.

God verbiedt Zijn volk iets over te nemen van de duivel zijn programma en dat we ons zouden associëren met heidense dingen zoals heidense meditatiepraktijken en labirint.

Middeleeuws Labirint

“Zo zegt de HEERE: Leert de weg der heidenen niet ...” (Jeremia 10:2).

“En welke overeenstemming is er tussen Christus en Belial? Of wat deelt een gelovige met een ongelovige? Of welk verband is er tussen de tempel van God en de afgoden? Want u bent de tempel van de levende God, zoals God gezegd heeft: Ik zal in hen wonen en te midden van hen wandelen, en Ik zal hun God zijn en zij zullen Mijn volk zijn. Ga daarom uit hun midden weg en zonder u van hen af, zegt de Heere. En: Raak niet aan wat onrein is, en Ik zal u aannemen” (2 Korinthiërs 6:15-17).

“Zij hebben een gedaante van godsvrucht, maar hebben de kracht daarvan verloochend. Keer u ook van hen af” (2 Timotheüs 3:5).

“Want er zal een tijd komen, dat zij het gezonde onderwijs niet zullen verdragen, maar zij zoeken wat hun gehoor streelt en zullen voor zichzelf leraars bijeenrapen naar hun eigen begeerten. Ze zullen hun oren van de waarheid afwenden en zich keren tot fabels” (2 Timotheüs 4:3-4).